

TER INFORMATIE

Aan: EenK

**Inspectie
Overheidsinformatie en
Erfgoed**

Van

Datum

02 oktober 2019

Referentie

17722361

Bijlagen

Kopie voor

Reeds afgestemd met

Aantal pagina's

4

nota

Motie Nederlands Fotomuseum

Paraaf IOE

Datum

Doel

Naar aanleiding van de motie van het lid Geluk-Poortvliet (CDA) van 4 juli 2019 geeft de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed een reactie op het actieplan van het Nederlands Fotomuseum (maart 2019). Het actieplan richt zich op het projectmatig wegwerken van achterstanden in het beheer en de ontsluiting van de huidige collectie en op structurele voorzieningen om de snel groeiende collectie te kunnen beheren.

Voorstel

De Inspectie stelt voor om inhoudelijk in te stemmen met het actieplan. Het NFM dient hierbij prioriteit te geven aan de uitvoering van de inhaalslag, zodat het beheer van de collectie voldoet aan de normen in de Erfgoedwet. Het verbeteren van de basisregistratie en de conservering van de depotcollectie binnen de aangegeven termijn van 5 jaar is noodzakelijk om vermissingen en verval van de collectie tegen te gaan. Ook is het van belang dat het NFM achterstanden in de digitale ontsluiting van de collectie wegneemt, conform het Kabinetsbeleid om collecties voor het publiek digitaal toegankelijk te maken.

De Inspectie acht het verder aannemelijk dat formatieuitbreiding nodig is om ook nieuw te verwerven collectie te kunnen beheren volgens de wettelijke normen en digitaal te kunnen ontsluiten. Wel ziet de Inspectie mogelijkheden om in de uitvoering van het actieplan efficiencywinst te behalen.

Toelichting

Collectie NFM

De collectie van het NFM is in 2015 aangemerkt als collectie van nationaal belang. Het beheer van de collectie is per 1 januari 2017 onder de werking van de

Datum

Erfgoedwet gebracht (belast met een beheertaak). Hierdoor valt het NFM onder toezicht van de Inspectie.

De collectie van het NFM heeft nu een omvang van ca. 6 mln objecten, bestaande uit (glas)negatieven, dia's, afdrucken, fotoalbums, boeken en documentatie. De collectie is aan te merken als een archiefcollectie en is in die zin vergelijkbaar met bijvoorbeeld de collecties van het Nieuwe Instituut en van het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis die ook onder de Erfgoedwet vallen.

Archiefcollecties nemen vaak aanzienlijk sneller in omvang toe dan bijvoorbeeld kunst- en historische collecties, omdat verwerving zich richt op belangrijke hedendaagse archieven. Dit geldt ook voor het NFM, dat –ondanks een restrictief verwervingsbeleid- verwacht dat de collectie de komende 10 jaar verdubbelt. Daarnaast onderscheiden deze collecties zich doordat zogenaamde born digital collecties (bijvoorbeeld digitaal vervaardigd fotomateriaal) hiervan eerder en in toenemende mate deel van gaan uitmaken. Dit vereist specifieke voorzieningen en kennis.

Beheernormen Erfgoedwet

Het beheer van de collectie van het NFM dient te voldoen aan de volgende wettelijke normen:

- Het registreren van collectie, ter voorkoming van vermissingen en onrechtmatig gebruik, en voor informatie over de collectie. Dit kan per object (uitgangspunt) maar ook geclusterd (gangbaar bij archiefcollecties).
- Het behoud van de collectie, ter voorkoming van verval door klimaat, licht, ongedierte en vervuiling.
- De veiligheidszorg voor de collectie, ter voorkoming en beperking van schade en verlies.
- Het bevorderen van de toegankelijkheid van de collectie.
- Beleid voor het collectiebeheer en de veiligheidszorg, gebaseerd op een analyse van de beheersituatie en voorzien van doelen en een uitwerking van middelen.
- Een administratieve organisatie die onder meer voorziet in procedures voor het beheer.

Cultuurbeleid digitale ontsluiting

Het bevorderen van de publiekstoegankelijkheid van museale collecties door deze digitaal te ontsluiten is ook een belangrijk doel van het cultuurbeleid van het Kabinet. Hiervoor gelden geen normatieve doelstellingen. Musea worden geacht zelf in hun beleid beredeneerde keuzes te maken welke delen van hun museale collecties digitaal voor het publiek worden ontsloten. Het digitaal ontsluiten van collecties kan invloed hebben op de registratie (registratie per object, afbeeldingen, beschrijvingen, auteursrecht) en de conservering (gebruiksgeschied maken).

Inspectierapporten

De Inspectie heeft twee inspectierapporten over het beheer van de collectie van het NFM gepubliceerd. In 2016 is onderzoek gedaan naar achterstanden in de collectieregistratie naar aanleiding van signalen hierover van het NFM. Eind 2017 is een inspectie uitgevoerd naar de toepassing van alle wettelijke beheertaken. De belangrijkste conclusies van laatstgenoemde inspectie zijn:

- De collectieregistratie voldoet weliswaar aan een aantal vereisten in de Erfgoedwet (zo was de vindbaarheid van de depotcollectie verbeterd sinds 2016), maar er zijn nog steeds achterstanden wat betreft de toegankelijkheid van de collectie door globale beschrijvingen en het ontbreken van inventarislijsten.
- Het museum heeft beleid opgesteld op grond van een ontwikkelde waarderingssystematiek dat prioriteiten stelt wat betreft de conservering, restauratie, registratie en ontsluiting van de collectie. Het ontbreekt echter aan een meerjarenplan voor de uitvoering van het beleid.

Daarnaast is vastgesteld dat:

- er achterstanden zijn in de conservering van de depotcollectie (o.a. toepassing van verpakkingsmaterialen)
- de digitale ontsluiting van de collectie nog vele jaren in beslag zal gaan nemen.

Overigens is -in tegenstelling tot hetgeen de motie suggereert- in het rapport niet geconcludeerd dat het NFM onvoldoende middelen heeft om zijn wettelijke taken uit te voeren.

Actieplan Collectie Nederlands Fotomuseum 2019

Het NFM heeft in het actieplan uiteengezet wat er nodig is om te voldoen aan de wettelijke eisen. Daarbij maakt het NFM onderscheid tussen het structurele beheer van de snel groeiende collectie en achterstanden in het beheer en de ontsluiting van de huidige collectie. In een bijlage is een kostencalculatie uitgewerkt. De Inspectie heeft commentaar gegeven op een conceptversie van het actieplan.

Naar het oordeel van de Inspectie is de inhaalslag noodzakelijk om het beheer van de huidige collectie te laten voldoen aan wettelijke normen en dient hieraan prioriteit te worden gegeven. De vermelde activiteiten volgen uit de aanbevelingen in de inspectierapporten, zoals het verbeteren van de basisregistratie (van 80% tot 100%) en de conservering van de depotcollectie. Het is noodzakelijk dat de inhaalslag op deze onderdelen binnen de gestelde termijn van 5 jaar plaatsvindt om verval of verlies van de collectie tegen te gaan. Ook zal naar het oordeel van de Inspectie de inhaalslag voor een belangrijke verbetering zorgen van de digitale toegankelijkheid van de collectie. Het NFM beslist echter welke delen van de collectie voor digitale ontsluiting in aanmerking komen. Het NFM heeft dit vastgesteld op 25% van de collectie, dat overeenkomt met de belangrijkste collectieonderdelen (de kerncollectie). Hieruit volgt dat het

Datum

NFM de registratiegraad en de digitaliseringsgraad tot het vastgestelde percentage wil vergroten.

Ondanks het restrictieve verwervingsbeleid van het NFM zal de collectie de komende jaren snel toenemen. Of dit in het tempo en de omvang plaatsvindt zoals het NFM veronderstelt is niet met zekerheid vast te stellen. Dit hangt af van de beschikbare financiële middelen en van het moment waarop de archieven van een fotograaf feitelijk kunnen worden verworven door aankoop, schenking of nalatenschap. Wel is duidelijk dat de formatie van het NFM mee zal moeten groeien om het beheer en de digitale onsluiting van de collectie te kunnen waarborgen.

Het NFM maakt onderscheid in de maatregelen en daarmee gemoeide kosten voor de inhaalslag en het structurele beheer van de collectie. Toch kan efficiencywinst worden behaald door de uitvoering van beide in samenhang te bezien. Door de uitbreiding van de formatie voor het structurele beheer niet gefaseerd maar sneller te realiseren zou deze in eerste instantie voor een belangrijk deel kunnen worden ingezet op de achterstanden. Naarmate de achterstanden slinken kan de focus steeds meer worden verlegd naar de dan in omvang toenemende nieuwe collectie. Hierbij geldt ook dat activiteiten voor de inhaalslag en nieuw te verwerven collectie voor een deel hetzelfde zijn, zodat deze geïntegreerd kunnen worden uitgevoerd.